

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor referitoare la un cadru strategic al UE privind sănătatea și siguranța la locul de muncă 2014-2020

[COM(2014) 332 final]

(2015/C 230/13)

Raportor: dl Carlos TRINDADE

La 6 iunie 2014, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor referitoare la un cadru strategic al UE privind sănătatea și siguranța la locul de muncă 2014-2020

COM(2014) 332 final.

Secțiunea pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și cetățenie, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 20 noiembrie 2014.

În cea de a 503-a sesiune plenară, care a avut loc la 10 și 11 decembrie 2014 (ședința din 11 decembrie 2014), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 189 de voturi pentru, 23 de voturi împotriva și 20 de abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1. CESE salută faptul că UE dispune deja de un cadru legislativ cuprinzător, avansat din punct de vedere economic și social și completat prin strategii europene multianuale, pe care statele membre le adaptează în funcție de contextele naționale. Cu toate acestea, CESE consideră că există anumite dificultăți, lacune și noi provocări care se cer soluționate.

1.2. CESE apreciază intenția Comisiei de a se concentra pe prevenirea riscurilor, pe simplificarea normelor – fără a pune în pericol nivelurile de protecție existente – și pe respectarea lor în mod corespunzător. Strategia urmează să garanteze asigurarea unui echilibru între un nivel de protecție ridicat și sarcinile administrative care revin întreprinderilor.

1.3. CESE salută faptul că Comisia se concentrează asupra IMM-urilor, punându-le la dispoziție, prin intermediul TIC, o serie de consultări, informații și orientări și intensificând coordonarea serviciilor publice de sprijinire a IMM-urilor.

1.4. CESE consideră că devine indispensabilă o mai bună formare a inspectorilor de muncă și creșterea numărului lor – dat fiind că în aproximativ jumătate din statele membre numărul lor este inferior nivelului minim recomandat de OIM (1 inspector la fiecare 10 000 de lucrători).

1.5. Având în vedere necesitatea de a crea o cultură a prevenirii în rândul tinerilor, proaspeților absolvenți, stagiarilor și ucenicilor, CESE recomandă Comisiei să adopte măsurile convenite pentru ca toți aceștia să primească informații și o formare adecvată și practică.

1.6. CESE înțelege, de asemenea, cât de importante sunt investițiile în prevenire și subscrie pe deplin la ideea că această responsabilitate nu poate reveni numai întreprinderilor, ci și statelor membre. CESE îndeamnă la intensificarea investițiilor întreprinderilor și statelor membre în acest scop, cu garantarea participării lucrătorilor.

1.7. CESE subliniază dificultățile constatate în UE în ce privește disponibilitatea datelor și solicită Comisiei să ia măsuri pentru a dispune cât mai repede de statistici și indicatori care să țină seama în special de tipul de lucrător și de ciclul de viață al acestuia. Lista bolilor profesionale, incluzând accidentele survenite în timpul programului de lucru și normele privind raportarea și analiza statistică a acestor date trebuie să fie reglementate și publicate la nivelul UE. CESE recomandă ca lucrările agențiilor specializate să fie aprofundate și difuzate pe scară largă, iar diseminarea informațiilor și a bunelor practici să contribuie la consolidarea unei culturi a prevenirii. Trebuie aprofundat studiul noilor riscuri, iar pe baza rezultatelor acestor cercetări trebuie să se elaboreze măsuri corespunzătoare (legislative sau de altă natură).

1.8. CESE consideră că implicarea lucrătorilor și a tuturor partenerilor sociali la toate nivelurile și la locul de muncă este esențială pentru ca această strategie să poată fi pusă în aplicare în mod eficient. CESE îndeamnă Comisia să-și intensifice discuțiile și consultările cu partenerii sociali și să întreprindă acțiuni concertate. Statele membre trebuie să promoveze dialogul social și negocierile colective.

1.9. CESE critică faptul că Comisia nu definește obiective cuantificate la nivel european în ceea ce privește accidentele și bolile profesionale și recomandă statelor membre ca această cuantificare să fie introdusă în cadrul strategiilor lor naționale.

2. Importanța sănătății și siguranței la locul de muncă

2.1. Importanța strategică care revine sănătății și siguranței la locul de muncă în Europa este conferită chiar de Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, care abordează această temă în mod explicit la articolele 151 și 153, în special în vederea armonizării condițiilor de muncă în condiții de progres.

2.2. În ciuda faptului că o recentă anchetă Eurobarometru arată că o mare majoritate a respondenților este mulțumită de condițiile de sănătate și siguranță de la locul de muncă (85 %) și că 77 % declară că la locul lor de muncă sunt disponibile informații și/sau acțiuni de formare în acest domeniu, sănătatea și siguranța la locul de muncă în UE necesită îmbunătățiri suplimentare, întrucât situația actuală este foarte îngrijorătoare: în fiecare an, peste 4 000 de angajați își pierd viața în accidente de muncă, iar peste trei milioane de lucrători cad victime unor accidente de muncă grave, care implică o absență de peste trei zile de la locul de muncă. Aproximativ 1 din 4 lucrători consideră că sănătatea și siguranța le sunt amenințate din cauza muncii prestate sau declară că activitatea lor profesională are un efect negativ asupra sănătății. În Germania, concediile medicale care au însumat 460 de milioane de zile anual au determinat o scădere a productivității de 3,1 % din PIB, iar în anul fiscal 2010-2011 costurile nete suportate de guvernul din Regatul Unit au fost estimate la 2 381 milioane de lire sterline.

2.3. Potrivit OIT, în 2008 s-au înregistrat în UE aproximativ 160 000 de cazuri de boli profesionale fatale, principala cauză a deceselor fiind cancerul (aproape 96 000 de cazuri). În Europa, se estimează că la fiecare 3,5 minute are loc decesul unei persoane din cauza unor accidente sau boli profesionale. Cu toate acestea, Europa continuă să ocupe un loc privilegiat în materie de sănătate și siguranță la locul de muncă.

2.4. Costurile legate de sănătate și siguranță la locul de muncă trebuie privite ca o investiție, și nu numai ca o cheltuială. De altfel, Comisia menționează că, potrivit estimărilor recente, investițiile în acest domeniu pot genera rate ridicate de rentabilitate, de 2,2 în medie, cuprinse în intervalul 1,29- 2,89. Pe de altă parte, se subliniază că lipsa unor condiții de muncă corespunzătoare generează costuri pentru întreprinderi și că, în anumite țări, primele de asigurare sunt comparativ mai scăzute pentru întreprinderile în care nu s-au produs accidente de muncă.

2.5. Deși Strategia europeană 2007-2012 privind sănătatea și siguranța în muncă ⁽¹⁾ a avut un oarecare succes, atât prin clarificarea normelor UE, cât și printr-o mai mare implicare a statelor membre, este totuși o realitate faptul că obiectivul de reducere a incidenței bolilor profesionale nu a fost atins și că persistă o serie de lacune la nivel de IMM-uri, care au indicat existența unor dificultăți considerabile în îndeplinirea cerințelor reglementare, ca urmare a unor resurse financiare și a unor capacități tehnice și umane limitate. La aspectele negative se adaugă și slaba prevenire a bolilor profesionale, insuficiența datelor statistice și de monitorizare, impactul negativ al mediului și al produselor chimice asupra sănătății și siguranței la locul de muncă și implicarea redusă a partenerilor sociali. Aspectele legate de sănătatea și siguranța lucrătorilor în sectoarele în care se practică munca nedeclarată și atipică (și anume în diverse întreprinderi din agricultură, industrie și servicii), munca la distanță, munca independentă și munca în cadrul serviciilor domestice sunt chiar și mai puțin cunoscute.

2.6. Se subliniază că este posibil ca această diminuare a accidentelor de muncă constatată în ultimii ani în Europa să se datoreze parțial reducerii ocupării forței de muncă în sectoarele cele mai expuse unor riscuri ridicate, dat fiind că în aproape toate statele membre au avut loc reduceri bugetare substanțiale în domeniul sănătății și siguranței la locul de muncă, în special în ceea ce privește activitățile legate de legislație, de inspecție și de prevenire.

2.7. CESE este de acord cu lista principalelor provocări cu care se confruntă UE, așa cum au fost identificate de Comisie, și solicită acesteia din urmă politici și măsuri ferme pentru a le soluționa: îmbunătățirea rezultatelor statelor membre în materie de implementare a unor măsuri efective și eficiente de prevenire a riscurilor prin consolidarea capacității IMM-urilor, îmbunătățirea prevenirii bolilor profesionale prin combaterea riscurilor existente, noi și emergente și, nu în ultimul rând, implementarea unui răspuns coerent și eficace la schimbările demografice.

(1) În perioada 2007-2011, în UE s-a înregistrat o reducere cu 27,9 % a incidenței accidentelor generatoare de absențe de peste trei zile.

2.8. Pe de o parte, eforturile concertate ale statelor membre au drept consecință scăderea incidenței bolilor profesionale și a numărului de accidente de muncă; pe de altă parte, ele protejează și investițiile în resursele umane, evitând creșterea costurilor de sănătate și a costurilor sociale și promovând astfel o societate europeană a bunăstării.

3. Contextul strategiei europene privind sănătatea și siguranța la locul de muncă pentru 2014-2020

3.1. Existența unor condiții de sănătate și siguranță demne, în conformitate cu Strategia Europa 2020, poate contribui semnificativ la o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii. Cadru strategic și regulamentele Uniunii Europene constituie, alături de strategiile și normele naționale, o garanție pentru menținerea sănătății și siguranței lucrătorilor. CESE regretă că comunicarea sosește cu întârziere și că nu ține seama de propunerile formulate de avizul adoptat în unanimitate de Comitetul consultativ pentru securitate și sănătate la locul de muncă, care reprezintă în mod tripartit diferitele interese din UE.

3.2. CESE constată că în comunicarea Comisiei nu se prevede deblocarea legislației, în special în ceea ce privește problemele musculo-scheletice, și nici revizuirea directivei existente privind protecția lucrătorilor împotriva agenților cancerigeni. De asemenea, CESE constată lipsa unor referințe la crearea unui cadru juridic referitor la anticiparea schimbărilor, care a fost de altfel solicitat și de Parlament. CESE solicită Comisiei să soluționeze de urgență aceste situații.

3.3. CESE, care salută la vremea respectivă obiectivul european de reducere cu 25 % a accidentelor de muncă⁽²⁾, constată cu regret lipsa oricărei cuantificări a acestui obiectiv pentru perioada 2014-2020. CESE criticase, de asemenea, „lipsa unui obiectiv comparabil în ce privește reducerea bolilor profesionale”, care persistă în cadrul acestei comunicări și merită să fie criticată în aceeași măsură. Se consideră fundamentală dezvoltarea unor instrumente statistice europene referitoare la accidentele de muncă, bolile profesionale și expunerea la diferite riscuri profesionale.

3.4. Îmbunătățirea implementării normelor și regulamentelor europene și naționale constituie o necesitate amplu recunoscută de către partenerii sociali și de către societate. CESE consideră că este imperios necesară consolidarea capacităților microîntreprinderilor și a IMM-urilor de a implementa măsuri eficiente și eficace de prevenire a riscurilor, în cadrul aplicării legislației – acțiuni prioritare care trebuie să se concretizeze prin intermediul unor politici publice capabile să ofere stimulente, sprijin și consiliere tehnică personalizate.

3.5. Inovațiile tehnologice și noile forme de organizare a muncii, în special noile programe de lucru atipice, dau naștere unor situații noi și unor noi provocări, dar și unor riscuri noi, care nu au fost încă identificate în mod corespunzător. Identificarea unor astfel de riscuri, prevenirea lor și definirea bolilor profesionale cunoscute și nou-apărute reprezintă sarcini urgente. Tot atât de urgentă, și de o importanță capitală, este identificarea unor soluții prin intermediul actualizării legislației existente sau al adoptării unei noi legislații, adaptată la riscurile identificate.

3.6. Progresele înregistrate în ceea ce privește speranța de viață modifică structura demografică a populației europene, fără să implice neapărat și un progres al speranței de viață în condiții bune de sănătate. Condițiile de muncă joacă un rol semnificativ în problemele de sănătate, care tind să se multiplieze cu vârsta, în special din cauza efectelor cumulative ale anumitor riscuri profesionale. O mai bună prevenire, încă de la începutul activității profesionale și de-a lungul întregului ciclu de viață al lucrătorului, contribuie la depășirea provocărilor generate de evoluțiile demografice. Pe de altă parte, trebuie finanțată cercetarea la nivel național și european, pentru a identifica aspectele fundamentale din acest domeniu.

3.7. CESE consideră că lipsa de siguranță a lucrătorilor și formele atipice de muncă s-au agravat în UE și că din cauza crizei economice unele statele membre și unele întreprinderi lipsite de responsabilitate socială au redus substanțial activitățile legate de sănătatea și siguranța la locul de muncă. O astfel de situație este inacceptabilă.

3.8. Pe de altă parte, merită subliniat că unele întreprinderi iau în mod voluntar măsuri și pun în practică acțiuni de sprijinire a dezvoltării sănătății, siguranței și bunăstării lucrătorilor lor, dincolo de obligațiile care le revin prin lege. Aceste manifestări ale responsabilității sociale ale întreprinderii merită să fie recunoscute și sprijinite de către Comisie și de statele membre, în scopul generalizării unei culturi a responsabilității sociale și de mediu în activitatea întreprinderilor din întreaga Europă.

⁽²⁾ A se vedea JO C 224, 30.8.2008, pp. 88-94.

3.9. UE s-a confruntat în mod repetat cu perioade de stagnare a economiei și cu niveluri ridicate ale șomajului. Șomajul constituie un aspect specific al sănătății la locul de muncă, dat fiind că, în unele cazuri, este asociat cu anumite afecțiuni psihice. Lucrătorii de pe piața forței de muncă nedecarate sunt, la rândul lor, mai expuși la riscuri ridicate și la accidente de muncă. CESE este convins că pe lângă realizarea de investiții structurale, îmbunătățirea condițiilor de viață, în special în ce privește sănătatea și siguranța la locul de muncă, constituie o contribuție foarte importantă la creșterea economică durabilă, la promovarea locurilor de muncă de calitate și la coeziunea socială.

4. Observații generale

4.1. Dezvoltarea cadrului global de sănătate și securitate la locul de muncă și aplicarea sa efectivă în întreaga Uniune Europeană au o importanță fundamentală pentru creșterea economică durabilă. Majoritatea respondenților la consultarea publică lansată de UE ⁽³⁾ au confirmat necesitatea continuării coordonării la nivelul UE (93 % dintre respondenți) și au afirmat obiectivul menținerii unui nivel ridicat de respectare a principiilor sănătății și siguranței la locul de muncă, indiferent de dimensiunea întreprinderii.

4.2. În ciuda unei relative îmbunătățiri constatate în ultimii ani în diferite state membre, mai ales în legătură cu accidentele de muncă, fapt ce se poate datora, parțial, și scăderii gradului de ocupare a forței de muncă, în Europa nu s-a generalizat încă o cultură a prevenirii, iar IMM-urile întâmpină dificultăți în materie de resurse și de capacitate, singura soluție pentru a le depăși fiind intervenția autorităților publice în materie de informare, de formare, de asistență tehnică și de consiliere. Aceste acțiuni ale autorităților publice vor trebui să se adapteze la necesitățile diferitelor sectoare de activitate și să fie specifice fiecăruia dintre ele.

4.3. Participarea reprezentanților lucrătorilor, la nivelul întreprinderii și al locului de muncă, la abordarea riscurilor profesionale este o caracteristică esențială a dialogului social. Sprijinul financiar acordat întreprinderilor trebuie să fie condiționat de respectarea normelor în materie de sănătate și siguranță la locul de muncă. Experiența diferitelor țări europene arată că o mare importanță revine acordurilor paritare, care permit crearea unor forme de reprezentare regională sau sectorială și stimulează dialogul social și prevenirea.

4.4. Nu există o coordonare suficientă între diferitele servicii publice care intervin în domeniile legate de sănătate și siguranță. Se constată o anumită utilizare ineficientă și/sau redusă a mecanismelor de implicare a partenerilor sociali, la toate nivelurile, de negociere și de încheiere a unor acorduri sectoriale specifice, aspecte care se cer îmbunătățite. O cooperare mai sistematică între serviciile de sănătate publică și serviciile de prevenire la locul de muncă contribuie la îmbunătățirea prevenirii și permite o mai bună detectare a bolilor profesionale. Trebuie să se înființeze puncte de contact unice în statele membre, care să faciliteze comunicarea dintre administrația publică și IMM-uri.

4.5. În ce privește dificultățile bugetare, majoritatea statelor membre au redus resursele financiare și umane alocate instituțiilor și entităților legate de sănătate și de securitate la locul de muncă, în special inspectoratelor de muncă, care au înregistrat reduceri palpabile ale activității lor de inspecție, de sprijin și de consiliere pe lângă întreprinderi. CESE solicită o schimbare radicală a acestei situații absolut inacceptabile, cu atât mai mult cu cât apariția unor riscuri noi și importante a luat amploare, iar condițiile de viață și siguranța lucrătorilor se degradează tot mai mult (riscuri psihosociale crescute, parțial cauzate de șomaj și de lipsa de siguranță la locul de muncă).

4.6. Este necesar ca statele membre să stimuleze și să promoveze negocierea și negocierea colectivă, garantând partenerilor sociali un rol important și efectiv în conceperea și aplicarea politicilor în materie de sănătate și siguranță și în promovarea unui mediu sigur și sănătos la locul de muncă.

4.7. CESE deplânge slabele progrese înregistrate de statisticile europene în ceea ce privește sănătatea și siguranța și insistă asupra faptului că este nevoie urgent de definiții și de sisteme de recunoaștere și de raportare uniforme la nivelul UE.

4.8. CESE este de acord cu Uniunea Europeană în ce privește principiul conform căruia implicarea partenerilor sociali, la toate nivelurile, asigură eficiența și eficacitatea conceperii și implementării politicilor și strategiilor în materie de sănătate și securitate la locul de muncă. În acest domeniu, structurile europene de dialog social și Comitetul consultativ tripartit pentru sănătatea și securitatea în muncă vor trebui să joace un rol fundamental. Propunerile acestora, adoptate adesea în unanimitate, vor trebui mai bine puse în valoare de către Comisie în momentul în care își stabilește prioritățile.

⁽³⁾ „Consultare publică pe tema noului cadru politic privind sănătatea și siguranța la locul de muncă”, Ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și incluziune, iunie 2014.

4.9. În ceea ce privește acordurile-cadru încheiate în cadrul dialogului social, CESE îndeamnă Comisia să evalueze rapid dacă sunt asigurate reprezentativitatea și conformitatea cu dreptul comunitar, angajându-se, prin urmare, să ia măsurile necesare pentru ca acordurile să fie respectate.

4.10. CESE recomandă statelor membre să recurgă la Fondul social european și la alte fonduri europene structurale și de investiții (fondurile ESIF) pentru a finanța acțiuni în materie de sănătate și de securitate la locul de muncă.

4.11. CESE este de acord cu Comisia în ce privește necesitatea unei mai bune valorificări a sinergiilor dintre politica în materie de sănătate și de siguranță la locul de muncă și alte domenii de intervenție publică. CESE este ferm convins că progresele realizate în acest domeniu sunt încă mult prea limitate în majoritatea statelor membre.

5. Observații specifice

5.1. Strategii naționale, aplicarea legislației și controlul

5.1.1. CESE sprijină orientarea pe care o oferă Comisia în ce privește necesitatea ca statele membre, în consultare cu partenerii sociali, să lanseze revizuirea strategiilor naționale în lumina noului cadru strategic al UE. Cu toate acestea, Comitetul recomandă să se realizeze o evaluare detaliată a impactului strategiei naționale anterioare. Aproprierea strategiei 2014-2020 de către partenerii sociali trebuie considerată esențială de toate statele membre, fiind necesară identificarea unor indici și a unor criterii omogene, care să scoată în evidență în mod sistematic gradul acestei apropieri și să permită o monitorizare și o evaluare sistematice.

5.1.2. CESE este de acord cu Comisia în ceea ce privește necesitatea ca statele membre, în cooperare cu Agenția Europeană pentru Sănătate și Securitate în Muncă (EU-OSHA), să creeze o bază de date cu privire la sănătatea și siguranța la locul de muncă și să realizeze reuniuni periodice (cel puțin de două ori pe an) în cadrul EU-OSHA, al Comitetului consultativ pentru securitate și sănătate la locul de muncă (CCSS) și al Comitetului inspectorilor de muncă principali (SLIC).

5.1.3. Furnizarea de suport tehnic și financiar pentru implementarea OiRA (instrumentul interactiv online de evaluare a riscurilor) și a altor instrumente bazate pe TIC în statele membre trebuie să fie considerată esențială și să pună accentul asupra sectoarelor prioritare. Pentru ca EU-OSHA să poată juca un rol hotărâtor, mijloacele financiare și umane de care dispune trebuie să fie consolidate. CESE deplânge faptul că statele membre nu au recurs la Fondul social european decât într-o măsură foarte limitată pentru a finanța activitățile de învățământ și formare.

5.1.4. Identificarea unor bune practici și a unor instrucțiuni specifice, în special pentru IMM-uri, trebuie să se adapteze la condițiile specifice ale sectoarelor și la natura activităților antreprenoriale, iar EU-OSHA trebuie să-și consolideze intervenția în aceste domenii și să promoveze o cultură a prevenirii.

5.1.5. Activitatea inspectoratelor de muncă în cadrul întreprinderilor ar trebui îmbunătățită într-o serie de state membre, în special în ceea ce privește informarea, consultarea, riscurile emergente, facilitarea aplicării legislației și indentificarea și descurajarea muncii nedeclarate. În acest scop, este fundamental ca resursele și competențele inspectoratelor de muncă să fie consolidate.

5.1.6. CESE sprijină acțiunile de evaluare a programelor de schimb/formare a inspectorilor de muncă și măsurile care vizează intensificarea cooperării dintre inspectoratele de muncă întreprinse în cadrul SLIC.

5.1.7. CESE subscrie la poziția SLIC privind sănătatea și siguranța ca priorități strategice ale UE, în special în ceea ce privește problemele musculo-scheletice, bolile cu o durată lungă de latență (cancere profesionale și boli cronice, precum afecțiunile pulmonare de origine profesională) și aplicarea corectă a REACH, precum și riscurile psihosociale legate de muncă⁽⁴⁾. În cadrul IMM-urilor este relevant să se îmbunătățească competențele în materie de sănătate și siguranță, să crească gradul de conformitate în raport cu cerințele, să se furnizeze informații și orientări accesibile și actualizate și să se ia măsuri pentru ca marile întreprinderi să-și asume responsabilitatea în ceea ce privește îmbunătățirea rezultatelor IMM-urilor cu care interacționează.

⁽⁴⁾ „Priorités stratégiques de l'UE”, 2013-2020, Doc. 2091_FR, februarie 2012.

5.2. Simplificarea legislației

5.2.1. CESE consideră că o eventuală simplificare a legislației în vigoare nu trebuie în niciun caz să pună în pericol nivelurile actuale și îmbunătățirea constantă a condițiilor în materie de sănătate și siguranță la locul de muncă ale lucrătorilor europeni. Consultarea publică a UE evidențiază unele divergențe între partenerii sociali cu privire la simplificarea legislației existente, care urmează să figureze în noul instrument politic european: 73,4 % dintre organizațiile lucrătorilor s-au declarat împotriva acestei simplificări, în timp ce numai 4,3 % dintre organizațiile angajatorilor s-au pronunțat împotriva acesteia ⁽⁵⁾. Din ansamblul celor consultați (523), 40,5 % sunt în favoarea simplificării, 46,1 % sunt împotriva și 13,4 % nu se pronunță. Chiar și în aceste condiții, CESE consideră că unele sarcini administrative asupra întreprinderilor vor putea fi reduse, fără însă ca condițiile de sănătate și siguranță ale lucrătorilor să fie puse în pericol.

5.2.2. Conform Sondajului european în rândul întreprinderilor privind riscurile noi și emergente (ESENER), cele mai importante motivații ale abordării sănătății și siguranței la locul de muncă în cadrul întreprinderilor sunt „respectarea obligațiilor legale” (90 %), „presiunea lucrătorilor” (76 %) și „presiunea inspectoratelor de muncă” (60 %), toți acești factori fiind supuși unor presiuni importante. Pe de altă parte, ancheta arată că, dintre întreprinderile care nu realizează periodic controale în materie de siguranță, numai 37 % au indicat „obligațiile legale foarte complexe” ca motiv pentru lipsa de acțiune.

5.2.3. CESE recomandă ca identificarea unor eventuale simplificări și/sau reduceri ale sarcinilor administrative inutile pentru întreprinderi, ca urmare a analizei prevăzute de legislația în vigoare, să fie rezultatul unei ample dezbateri și al participării și negocierii cu partenerii sociali la toate nivelurile. CESE atrage atenția asupra articolului 153 din Tratat, care prevede că legislația europeană stabilește condiții minime și autorizează statele membre să mențină sau să adopte norme care garantează o mai bună protecție a lucrătorilor. Această prevedere contribuie la îmbunătățirea condițiilor de muncă în condiții de progres și permite anticiparea unor inițiative europene, așa cum a demonstrat-o interzicerea azbestului în numeroase state membre înainte de adoptarea de către Comisie a unei decizii în acest sens.

5.3. Riscurile noi și emergente

5.3.1. Este absolut necesar să se aprofundeze cunoașterea științifică în materie de noi riscuri pentru a preveni bolile legate de muncă și bolile profesionale, iar eforturile trebuie concentrate la nivelul UE. O mai bună interacțiune/coordonare a diferitelor instituții europene și naționale este esențială pentru a identifica forme adecvate de definire a unor strategii și măsuri legislative în vederea abordării noilor riscuri și a riscurilor emergente. Având în vedere instituțiile existente, CESE nu consideră necesară crearea unui nou organism științific de consultare independent.

5.3.2. CESE a evocat sistematic necesitatea de a garanta îmbunătățirea condițiilor de sănătate și siguranță pentru anumite categorii de lucrători (tineri, femei, lucrători vârstnici, migranți, lucrători cu contracte de muncă atipice și lucrători cu handicap) și de a se aborda noile probleme care decurg din mutațiile de la nivelul organizării muncii (în special stresul și bolile psihice la locul de muncă), teme care sunt de altfel larg recunoscute de statele membre, de partenerii sociali și de societate. CESE consideră că aceste probleme se cer abordate, deoarece se amplifică și sunt însoțite de costuri economice și sociale. Se subliniază că perspectiva de gen permite articularea politicilor privind sănătatea la locul de muncă cu progresele din domeniul egalității.

5.4. Date statistice

5.4.1. Lipsa dramatică a unor date statistice fiabile la nivel european, disponibile în timp util și comparabile, este una dintre problemele cele mai importante în materie de sănătate și siguranță la locul de muncă. Această situație regretabilă, care se prelungește în mod inexplicabil de-a lungul anilor, se cere soluționată. CESE sprijină acțiunile Comisiei în vederea depășirii acestor dificultăți, care ar merita să devină priorități majore ale Comisiei și ale statelor membre. Acestea ar avea astfel posibilitatea, dacă doresc, să elaboreze statistici complementare, mai detaliate și mai bine adaptate contextului național. Colaborarea cu OMS în domeniul extinderii ansamblului de date privind ICD-10 ar permite utilizarea bazelor de date privind îngrijirile de sănătate și, prin urmare, colectarea mai rapidă și mai eficace a datelor.

5.4.2. CESE deploră sistarea prelucrării statisticilor europene privind bolile profesionale și solicită reluarea investigațiilor statistice privind expunerea la agenții cancerigeni în mediul profesional, așa cum a fost cazul proiectului CAREX, dezvoltat în anii 1990. CESE consideră pozitive eforturile Comisiei de a crea o bază de date și elaborarea unui model de estimare a expunerii profesionale la o serie de produse chimice periculoase într-o serie de state membre ale UE și în statele AELS/SEE (proiectul HAZCHEM).

⁽⁵⁾ „Consultare publică pe tema noului cadru politic privind sănătatea și siguranța la locul de muncă”, iunie 2014.

5.5. *Colaborarea cu instituțiile internaționale*

5.5.1. CESE consideră că consolidarea colaborării cu organizațiile internaționale, în special OIM, OMS și OCDE, trebuie să fie prioritară pentru a se reduce accidentele și bolile în întreaga lume.

5.5.2. Trebuie să se acorde o deosebită atenție deficitelor în materie de sănătate și siguranță la locul de muncă în cadrul lanțurilor de aprovizionare globale, contribuindu-se astfel la apariția unor locuri de muncă mai sigure, nu numai în Europa, ci pe toate continentele. Trebuie să se ia în considerare introducerea acestui domeniu în acordurile UE, asigurându-se respectarea de către partenerii UE a convențiilor și recomandărilor OIM. CESE reamintește avizele sale anterioare privind azbestul și solicită Comisiei să adopte o poziție concretă pentru a obține interzicerea azbestului la nivel mondial.

5.5.3. CESE recomandă statelor membre să aplice normele și convențiile internaționale, iar Comisiei să elaboreze rapoarte sistematice privind respectarea lor efectivă de către statele membre.

Bruxelles, 11 decembrie 2014.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

ANEXĂ

la avizul Comitetului Economic și Social European

Următoarele amendamente au fost respinse, cu toate că au întrunit cel puțin un sfert din voturile exprimate:

Punctul 1.8

Se modifică după cum urmează:

„CESE consideră că implicarea lucrătorilor și a tuturor partenerilor sociali la toate nivelurile și la locul de muncă este esențială pentru ca această strategie să poată fi pusă în aplicare în mod eficient. CESE îndeamnă Comisia să-și intensifice discuțiile și consultările cu partenerii sociali și să întreprindă acțiuni concertate. Statele membre trebuie să promoveze încurajeze dialogul social și negocierile colective pe teme legate de sănătate și siguranță între angajatori și reprezentanții lucrătorilor.”

Rezultatul votului:

Voturi pentru: 66

Voturi împotriva: 143

Abțineri: 17

Punctul 3.2

Se modifică după cum urmează:

„CESE constată că în comunicarea Comisiei nu se prevede deblocarea legislației, în special în ceea ce privește problemele musculo-scheletice și nici revizuirea directivei existente privind protecția lucrătorilor împotriva agenților cancerigeni. De asemenea, CESE constată lipsa unor referințe la crearea unui cadru juridic referitor la anticiparea schimbărilor, care a fost de altfel solicitat și de Parlament. CESE solicită Comisiei să soluționeze de urgență aceste situații.”

Rezultatul votului:

Voturi pentru: 60

Voturi împotriva: 141

Abțineri: 13

Punctul 3.5

Se modifică după cum urmează:

„Inovațiile tehnologice și noile forme de organizare a muncii, în special noile programe de lucru atipice, dau naștere unor situații noi și unor noi provocări, dar, câteodată, și unor eventuale riscuri noi, care nu au fost încă identificate în mod corespunzător. Identificarea unor astfel de riscuri, prevenirea lor și definirea bolilor profesionale cunoscute și nou-apărute reprezintă sarcini urgente. Tot atât de urgentă, și de o importanță capitală, este identificarea unor soluții prin intermediul în vederea actualizării legislației existente sau a adoptării unei noi legislații, adaptată la riscurile identificate.”

Rezultatul votului:

Voturi pentru: 77

Voturi împotriva: 140

Abțineri: 10

Punctul 3.9

Se modifică după cum urmează:

„UE s-a confruntat în mod repetat cu perioade de stagnare a economiei și cu niveluri ridicate ale șomajului. Șomajul constituie un aspect specific al sănătății la locul de muncă, dat fiind că, în unele cazuri, este asociat cu anumite boli psihice. Lucrătorii de pe piața forței de muncă nedeclarate ~~sunt~~ ar putea fi uneori, la rândul lor, mai expuși la riscuri ridicate și la accidente de muncă. CESE este convins că pe lângă realizarea de investiții structurale, îmbunătățirea condițiilor de viață, în special în ce privește sănătatea și siguranța la locul de muncă, constituie o contribuție foarte importantă la creșterea economică durabilă, la promovarea locurilor de muncă de calitate și la coeziunea socială.”

Rezultatul votului:

Voturi pentru:	62
Voturi împotriva:	145
Abțineri:	10

Punctul 4.6

Se modifică după cum urmează:

„Este necesar ca statele membre să stimuleze și să promoveze dialogul social dintre angajatori și reprezentanții lucrătorilor ~~negocierea și negocierea colectivă~~, garantând partenerilor sociali un rol important și efectiv în conceperea și aplicarea politicilor în materie de sănătate și siguranță și în promovarea unui mediu sigur și sănătos la locul de muncă.”

Rezultatul votului:

Voturi pentru:	66
Voturi împotriva:	141
Abțineri:	17
